

Tag ansvar for din

ELEV OG LÆRLING

Guide:

HJÆLP DIN
ELEV ELLER
LÆRLING
GODT I GANG

MALERFIRMA
HAR SAT LÆRETIDEN
I SYSTEM:

Emil
stryger mod
svendebrevet

Direktør:
Faglærte
bliver en
mangelvare

Indhold

4

Skema hjælper Emil med svendebrevet

I malerfirmaet DCM har de klare læringsmål og en uddannelsesansvarlig, så lærlingene lærer det, de skal.

12

Giv eleverne en god start

Elevtiden byder på fremmede kollegaer, usikkerhed på egne evner og et helt nyt fag. Derfor skal opstarten være veltilrettelagt, så resten af praktikken bliver en succes.

5

3 grunde til at tage ansvar

6

Vigtig viden om elever og lærlinge

Hvordan er det lige med løn, ferie og uddannelsesaftaler for elever og lærlinge? Her får du svaret.

8

Direktør: Vi kommer til at mangle faglærte

Du skal tage lærlinge både for samfundets og firmaets skyld. Det mener Torben, der er direktør i Bach & Pedersen Fragt.

13

Guide: Lav en mentorordning

14

5 gode råd om at have elever og lærlinge

Det er let at sikre et godt uddannelsesforløb for den unge og virksomheden. Her er fem gode råd om at have lærlinge.

15

Nyttige hjemmesider og telefonnumre

KÆRE TILLIDSVALGTE

I dette magasin får du gode råd og idéer til, hvordan du kan hjælpe elever og lærlinge i dit firma til at få et godt uddannelsesforløb.

Du kan læse om malerlærlingen Emil, der bliver dygtigere til sit fag og får en bedre læretid, fordi

hans firma tager uddannelsesansvar. Du møder tillidsrepræsentanten Anette og direktøren Torben, der fortæller, at de får mere ud af lærlingene, fordi en god læretid betyder, at lærlingene hurtigere bliver dygtige medarbejdere. Og du kan lære af de erfaringer, praktikvejlederne Vibeke og Brian har med at have elever og lærlinge.

Det er vigtigt at tage ansvar, så elever og lærlinge får en god uddannelse. Brug magasinet til at komme i gang. ■

Med venlig hilsen

Skema hjælper Emil med svende- brevet

Emil
Banke

I malerfirmaet DCM har de klare læringsmål og en uddannelsesansvarlig, så lærlingene lærer det, de skal.

Pensel og malerrulle ligger sikkert i hånden på 20-årige Emil Banke, der er lærling i det fynske malerfirma DCM.

Han er kun i gang med sin anden praktikperiode, men med hjælp fra firmaet har han allerede fået en stor faglig sikkerhed.

– Det første år går med at lære tingene, men nu begynder jeg at have så meget erfaring, at jeg

EMILS LÆRETID ER SAT I SYSTEM

Emil skal igennem knap 20 discipliner og arbejdsområder i løbet af sin læretid i malerfirmaet DCM. Her er nogle af dem:

- Behandling af lofter
- Sandspartling af vægge
- Færdigmaling af vægge
- Færdigmaling af træværk
- Opsætning af glasvæv
- Materialebestilling

3 GRUNDE TIL AT TAGE ANSVAR FOR LÆRLINGE:

kan aflevere en lejlighed alene. Nu handler det om at få mere rutine og tempo, siger Emil.

DCM tager ansvar for lærlingenes uddannelse på to måder. For det første fungerer en af firmaets svende som uddannelsesansvarlig. Lærlingene kan derfor ringe til svenden med faglige eller personlige problemer.

Lærer alle teknikker

For det andet mødes lærlinge, uddannelsesansvarlig og et par af cheferne hver tredje måned. På mødet skal lærlingene udfylde en uddannelsesplan, der er et skema med teknikker, de skal have styr på i løbet af læretiden.

– Det er enormt vigtigt for mig, at der er styr på tingene, så vi ikke ender som billig arbejdskraft, der laver simple, kedelige opgaver. Uddannelsesplanen betyder, at vi får trænet alle teknikker, vi skal kunne til svendeprøven, fortæller Emil. ■

Tillidsrepræsentant i malerfirmaet DCM Anette Metsch har selv været uddannelsesansvarlig. Her giver hun tre gode grunde til at komme i gang med at sætte uddannelse af lærlinge i system:

1

Lærlinge bliver god arbejdskraft

– Hvis lærlingene har det godt og bliver lært ordentligt op, får firmaet mere gavn af dem. Ved at have uddannelsesplaner og en uddannelsesansvarlig får lærlingene hurtigere gode faglige kompetencer.

2

Lærlingene får det bedre

– Ordningen sikrer, at lærlingene ikke får en sur læretid, og at de lærer det hele. Og det virker. Vores lærlinge ligger i den øverste halvdel til svendeprøverne.

3

Lærlinge er fagets fremtid

– Lærlinge er dine fremtidige kollegaer. Hvis vi ikke giver dem en god læretid, rammer det os selv, når vi en dag skal have dem med på en opgave, hvor de trækker akkorden ned.

Anette
Metsch

Uddannelses- aftale

En uddannelsesaftale er en kontrakt mellem en virksomhed og en elev/lærling. Aftalen betyder, at arbejdsgiveren forpligter sig til at lære den unge ordentligt op. Elever og lærlinge forpligter sig til at arbejde med uddannelsesrettede arbejdsopgaver i virksomheden til elev- eller lærlingeløn.

Elev- og Lærlingeløn

Elever og lærlinge skal have den elevløn eller lærlingeløn, som er fastsat i fagets overenskomst. Den stiger typisk i løbet af læretiden.

Vigtig viden

om elever og lærlinge

Prøvetid

De første tre måneder i virksomheden er prøvetid. I prøvetiden kan begge parter ophæve aftalen. Efter prøvetiden er aftalen uopsigelig medmindre begge parter er enige, eller den ene part væsentligt misligholder aftalen. Inden man ophæver en uddannelsesaftale, bør man kontakte sin lokale fagforening for at sikre sig, at alt er, som det skal være.

Ferie

For erhvervsuddannelseselever indeholder ferieloven en særregel om, at elever og lærlinge har ret til ferie med løn i det første og andet hele ferieår. Det betyder, at de har ret til løn under ferie, uanset om de har optjent feriepenge. Betingelsen for varigheden af ferie med løn i første ferieår afhænger af ansættelsestidspunktet.

Hvordan er det lige med løn, ferie og uddannelsesaftaler for elever og lærlinge?

Her får du svaret.

Godkendelse af praktiksted

For at kunne ansætte elever og lærlinge skal virksomheden være godkendt til den uddannelse, eleven eller lærlingen skal uddannes inden for. Godkendelse bliver givet af erhvervsuddannelsens faglige udvalg, der består af repræsentanter for arbejdsgivere og lønmodtagere inden for de pågældende fag. Kontakt din lokale erhvervsskole for at høre mere.

Løn og løn-refusion under skoleophold

Virksomheden skal betale løn til elever og lærlinge under skoleopholdene. Til gengæld bliver lønnen refunderet fra AUB – Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. Virksomheder, der betaler for erhvervsskoleelevers ophold på skolehjem, kan også få refunderet udgifterne gennem AUB.

AMU-kurser om oplæring

Hvis du eller dine kollegaer vil blive bedre til at hjælpe eleverne og lærlingene, kan I tage en kort efteruddannelse. For eksempel kan I tage AMU-kurserne "Praktikvejledning af eud-elever/lærlinge", der tager en dag, eller "Praktikvejlederens kommunikation med elev/lærling", der tager to dage.

Voksenlærlinge

Hvis eleven eller lærlingen er over 25 år, er voksenlære en mulighed. Læs mere om voksenlærlinge i magasinet 'Hjælp din kollega i gang med: Erhvervsuddannelse for voksne', som du kan få af din fagforening.

Uddannelsesplan

Det er en god idé at få lagt uddannelsen af eleven eller lærlingen i faste rammer fra starten ved at lave en uddannelsesplan. Brug for eksempel elevplan.dk til at planlægge og evaluere, om eleven eller lærlingen når målene.

“

**Det kræver selvfølgelig
noget at have lærlinge.
Men det er ikke
besværligt eller dyrt.**

*Torben Bach, administrerende
direktør i Bach & Pedersen Fragt*

DIREKTØR:

Vi kommer til at mangle faglærte

Du skal tage lærlinge for samfundets og firmaets skyld.

Det mener Torben, der er direktør i Bach & Pedersen Fragt.

En stor del af chaufførerne i transportfirmaet Bach & Pedersen Fragt har en alder, hvor gråt hår er begyndt at stritte ud under kasketten. Og hvis ikke flere unge bliver faglærte, ender firmaet som mange andre med at mangle arbejdskraft. Det mener

Det er enormt vigtigt, at vi som virksomhed tager et samfundsansvar og får uddannet de unge

*Torben Bach,
administrerende
direktør i Bach &
Pedersen Fragt*

firmaets direktør og medejer, Torben Bach.

– Det er enormt vigtigt, at vi som virksomhed tager et samfundsansvar og får uddannet de unge. Også for vores egen skyld, for en dag kommer vi til at mangle uddannet arbejdskraft. Ud af vores omkring 60 chauffører er cirka 25 over 55 år. Så det giver sig selv, at det regnestykke er skævt.

Men er det ikke lettere at lade være med at tage lærlinge?

– Det kræver selvfølgelig noget at have lærlinge. Men det er ikke besværligt eller dyrt, og det giver noget til virksomheden at have de unge gående.

Gør du selv nok for at uddanne unge faglærte?

– Vi har tre almindelige lærlinge og en, der er på erhvervsgrunduddannelse, EGU. Men vi har ikke haft så mange lærlinge tidligere, og jeg må nok indrømme, at vi har været lidt for sløve til at komme i gang. Vi skulle være startet noget før. ■

A woman with blonde hair tied back, wearing glasses and white scrubs, stands in a clinical setting. She is looking towards the right. The background shows a white cabinet and a computer monitor.

“

**Det giver tryghed
hos os og eleven,
at de når alle de
områder, som
uddannelsen
kræver**

*Vibeke Rie Larsen,
Høreklubben på Odense
Universitetshospital*

Det er vigtigt for Vibeke Rie Larsen, der er praktikvejleder på Høreklubben på Odense Universitetshospital, at eleverne får en god læretid

Vibeke Rie
Larsen

GUIDE

Giv eleverne *en god start*

Elevtiden byder på fremmede kollegaer, usikkerhed på egne evner og et helt nyt fag. Derfor skal opstarten være veltilrettelagt, så resten af praktiktiden bliver en succes, siger praktikvejleder Vibeke Rie Larsen fra Høreklubben på Odense Universitetshospital.

I følge Vibeke begynder en god praktiktid, før eleven åbner døren til første arbejdsdag.

– Vi sender et velkomstbrev, inden de starter. Her skriver vi om vores reglement, så de kender lidt til vores retningslinjer for påklædning, tavshedspligt, brug af mobilen osv. Samtidig fortæller vi, hvad de skal lære i løbet af den første praktikperiode, siger Vibeke.

Udpeg elevansvarlige

På Høreklubben arbejder knap 20 audilogiassistenter. For at sikre at eleverne ikke bliver væk i mængden, har Vibeke på forhånd udpeget nogle

kollegaer, som skal hjælpe med at oplære eleverne.

– Vi er fire ansatte, som eleverne følger i starten. De første dage hilser vi på de andre audiologiassistenter, men det er os, som står for første del af uddannelsen, siger hun og fortæller, at hun bruger meget tid i starten på at afklare elevernes forventninger.

Sørg for I vil det samme

For mange af eleverne vil helst lære det hele i den første praktikperiode og bliver frustrerede, hvis de går langsomt frem.

– Men det tager tid at lære et fag. Det er vigtigt, at vi forklarer dem, hvornår de lærer de forskellige dele. Vi skal tage styring, så det hænger sammen med de ting, de lærer på skolen, men vi skal også forklare, hvornår de vil lære nyt.

Af samme grund gør Vibeke meget ud af elevernes logbog, så de kommer gennem alle målene inden for audiologifaget.

– Det giver tryk hos os og hos eleven, at de når alle de områder, som uddannelsen kræver, siger Vibeke. ■

LAV EN MENTORORDNING FOR LÆRLINGE:

I 2008 var Brian Bertelsen fra John Jensen VVS med til at starte en mentorordning, hvor nogle svende hjælper lærlingene med at få en god læretid. Her er hans råd.

1

Få kollegaer og ledelse med på idéen

– Da vi skulle lave mentorordningen, satte jeg mig sammen med tillidsrepræsentanten og ledelsen. Det er vigtigt, at alle er med på idéen.

2

Lav en læreplan med lærlingene

– For at sikre at lærlingene bliver dygtige, så følger vi med i deres udvikling. Efter hvert skoleforløb får vi dem til at skrive en plan for, hvad de skal lære i det praktikforløb, de starter på.

3

Lav en lærlingeklub

– Lærlinge og mentor mødes cirka hver tredje måned i en klub, hvor de taler om problemer i dagligdagen, deler erfaringer og giver gode råd.

Foto: Thomas Willads

5

GODE RÅD OM AT HAVE ELEVER OG LÆRLINGE

Det er let at sikre et godt uddannelsesforløb for den unge og virksomheden. Her er fem gode råd om at have lærlinge:

1 Find den rigtige

Det er nemt at finde elever og lærlinge på praktikpladsen.dk eller ved at kontakte din lokale erhvervsskole. Men det er vigtigt, at man ansætter den rigtige. Derfor bør man på arbejdspladsen gøre sig klart, hvilken type elev eller lærling man leder efter, og hvordan de kan indgå på arbejdspladsen både fagligt og socialt.

2 Afstem forventninger

Både op til og undervejs i elev- og læretiden er det vigtigt, at den uddannelsesansvarlige afstemmer forventninger med eleven og lærlingen. Hvis forventningerne ikke er tydeligt formuleret, kan det føre til misforståelser og konflikter.

Det kan for eksempel være, hvor lang tid der skal bruges på de forskellige arbejdsopgaver.

3 Lær fra dig

Den uddannelsesansvarlige bør sørge for, at hver enkelt elev eller lærling får en læretid, hvor man når rundt om alle fagets forskellige facetter. Derudover bør man overveje, hvilke oplæringsmetoder der er hensigtsmæssige. I én situation skal eleven eller lærlingen måske have mulighed for at observere andre medarbejdere udføre opgaven, mens de i andre situationer selv kan prøve at løse opgaven.

4 Giv de unge en kontaktperson

Det er vigtigt både fagligt og socialt, at elever og

lærlinge indgår i nogle trygge samarbejder. En måde at sikre det er ved, at eleven eller lærlingen får tilknyttet en af de ansatte som kontaktperson, som han eller hun altid kan gå til med både faglige og personlige udfordringer.

5 Skab sammenhæng mellem skole og praktik

Lærlinge og elever skal kunne overføre det lærte på skolen til praktikstedet og omvendt. Det kan praktikstedet hjælpe med ved at lave en uddannelsesplan for eksempel ved at bruge elevplan.dk. På elevplan.dk kan man se skoleforløb og karakterer. Derudover har elever og lærlinge en obligatorisk logbog, der skal sikre kommunikation og dokumentation mellem virksomhed og erhvervsskole. ■

Nyttige hjemmesider og telefonnumre

Hvis du vil vide mere om at have elever og lærlinge, er der masser af hjælp at hente på internettet og i din lokale fagforening. Her er nogle nyttige links og telefonnumre:

Ug.dk

På UddannelsesGuiden, ug.dk, finder du information om erhvervs-, efter-, og videreuddannelse samt job og arbejdsmarkedsforhold i Danmark. UddannelsesGuiden giver også direkte vejledning via mail, chat eller telefon. Ring 70 22 22 07.

Elevplan.dk

Elevplan.dk er et dokumentations- og planlægningsværktøj, hvor elever/lærlingene og deres praktiksteder har mulighed for at se, hvordan skolen har opbygget undervisningen på de forskellige uddannelser, og hvilke fag og mål eleven har krav på at blive undervist i.

Praktikpladsen.dk

Praktikpladsen.dk er Undervisningsministeriets gratis elektroniske mødested for elever/lærlinge og virksomheder inden for erhvervsuddannelserne. Elever/lærlinge kan finde alle virksomheder, der er godkendt som læreplads. Virksomheder kan søge og annoncere efter dem.

Traenerguide.dk

På www.traenerguide.dk kan du læse, hvad god oplæring er og søge målrettet information om praktikforhold. Du kan også finde konkrete værktøjer og officielle dokumenter, du skal bruge i forbindelse med at have lærlinge i firmaet.

Uvm.dk

På Undervisningsministeriets hjemmeside, uvm.dk, finder du uddannelsesaftaler og andre formularer, du skal bruge i forbindelse med elever og lærlinge. Den direkte vej er: www.uvm.dk/Uddannelser/Erhvervsuddannelser.

Uddannelse gør dig dygtigere, hæver din løn og firmaets produktivitet

Dette magasin er del af en serie om uddannelse. I de andre magasiner kan du læse om efteruddannelse, erhvervsuddannelse for voksne og videreuddannelse. Tag kontakt til din fagforening, hvis du vil have de andre magasiner tilsendt.

Hjælp din kollega i gang med

EFTER- UDDANNELSE

I magasinet om efteruddannelse kan du læse, hvordan du og kollegaerne bliver dygtigere til jobbet ved at tage på AMU-kursus.

Hjælp din kollega i gang med

ERHVERVS- UDDANNELSE FOR VOKSNE

I magasinet om erhvervsuddannelse kan du læse om, hvordan voksne over 25 år kan tage en faglært uddannelse.

Hjælp din kollega i gang med

VIDERE- UDDANNELSE MENS DU ARBEJDER

I magasinet om videreuddannelse kan du læse om mulighederne for at bygge oven på svendebrevet med en kort videregående uddannelse, samtidig med at du passer dit normale arbejde.